

VERSLAG INFORMATIEBIJENKOMST PROJECT VOORTSTUWERS 7 DECEMBER 2022

SPREKERS:

Tom den Boer – avond voorzitter
Heemraad P. (Piet) Boer – Waterschap Zuiderzeeland

VAN BESPREKING

Informatiebijeenkomst
project Voortstuwers

DATUM BESPREKING

7 december 2022
19:30 – 22:00

LOCATIE

De Goede Aanloop
Tollebeek

OPGEMAAKT DOOR

R. Oudejans

AFSCHRIFT

- De Algemene Vergadering
- Alle deelnemers die hun emailadres tijdens de bijeenkomst hebben achtergelaten

SETTING:

De informatiebijeenkomst gaat over het project Voortstuwers. Deze was aangekondigd in de brief die het Waterschap op 7 november heeft verzonden. De ondernemers uit het gebied zijn tijdens de bijeenkomst geïnformeerd. Er is een toelichting gegeven over de overwegingen van het college van Dijkgraaf en Heemraden van Waterschap Zuiderzeeland. Het college heeft geconcludeerd dat het project niet meer past binnen de randvoorwaarden die door de AV zijn gesteld. Daarnaast is er besproken wat dit betekent voor het vervolg van dit project in het gebied.

Heemraad Boer heeft plenair een toelichting gegeven, deze is hieronder ook zo goed als mogelijk woordelijk opgenomen in het verslag. Namens de belangenvereniging Noordwest Schokland heeft de heer K. (Koen) van Boheemen het woord tot de zaal gericht. De tekst van de belangenvereniging is eveneens zo goed als mogelijk woordelijk opgenomen in dit verslag. Na de toelichting door heemraad Boer en de belangenvereniging is een plenaire vragenronde gestart, de ondernemers hebben aan heemraad Boer meerdere vragen gesteld. De antwoorden die heemraad Boer heeft gegeven zijn ook opgenomen. Vragen waar nog geen antwoord op is gegeven zijn opgenomen zonder antwoord, deze volgen op een later moment. Tevens zijn er na afloop ook nog vragen ingeleverd, deze zijn opgenomen in [Bijlage 1](#).

AANWEZIGHEID:

NAMENS WATERSCHAP ZUIDERZEELAND:

- Dijkgraaf Hetty Klavers
- Heemraad Jo Caris
- Projectmanager Teun Molenaar
- Omgevingsmanager Robin Oudejans
- Enkele ondersteunende medewerkers van Waterschap Zuiderzeeland

BEZOEKERS:

- 30-35 ondernemers
- LTO-Noord
- Gemeenteraadsleden van de gemeente Noordoostpolder
- Omroep Flevoland

Over dit verslag:

Dit verslag is opgesteld door Waterschap Zuiderzeeland en afgestemd met een vertegenwoordiger van de Belangenvereniging Noordwest Schokland. Een afschrift van dit verslag is verzonden aan de Algemene Vergadering van Waterschap Zuiderzeeland ten behoeve van de toekomstige besluitvorming over het project Voortstuwers. De vragen die gesteld zijn, zijn geanonimiseerd weergegeven. Daarom zijn de namen van de stellers van de vragen niet opgenomen, deze zijn wel bekend bij het projectteam.

OVERWEGINGEN EN CONCLUSIE VAN HET COLLEGE – HEEMRAAD BOER

Heemraad Boer heeft bij binnenkomst al bijna iedereen de hand geschud. Heemraad Boer benadrukt dat het goed is om bij elkaar te zijn. Al is de aanleiding voor u minder goed. Dat is heel begrijpelijk en dit beseft het college van Dijkgraaf en Heemraden maar al te goed.

Heemraad Boer licht toe dat de aanhef in de brief, de uitnodiging voor deze avond "aan de bewoners van dit adres" voor u onpersoonlijk over kan komen. *Terwijl u inmiddels vaker contact heeft gehad met het waterschap. Deze aanhef was slechts praktisch ingestoken, zodat we iedereen in dit gebied op een gelijke manier konden bereiken. Excuses hiervoor en vond u dit vervelend, dan is daar begrip voor.*

Uit de brief heeft u kunnen herleiden dat we niet verder kunnen met het project en dat is ook de aanleiding van deze avond. Ik begrijp dat dit een enorme teleurstelling is en dat dit een reactie oproept. Wellicht heeft dit gevolgen voor uw vertrouwen in het waterschap. Dit geeft des te meer reden om goed met u in gesprek te gaan. Om de overwegingen met u te bespreken, 'waar staan we nu?' en 'hoe kwamen we hier?'. We nemen de opmerkingen mee in het vervolgproces. We spreken eerst met u en vervolgens gaan we naar de Algemene Vergadering. Zodat u na vandaag nog ruim de gelegenheid heeft om uw democratisch recht te gebruiken.

Heemraad Boer start met tekst en uitleg hoe wij tot deze afweging gekomen zijn:

We gaan terug naar 2011/2012 waarin de watersysteemtoets uitgevoerd is. Deze toets vindt eens per 12 jaar plaats. We bekijken of het watersysteem nog voldoet aan de norm voor wateroverlast.

Bij u is bekend dat toen al de harde conclusie was dat we in het gebied tussen Schokland en Emmeloord op termijn niet aan de vraagstelling kunnen voldoen. Dit speelt op de wateroverlastnorm en op drooglegging.

Vervolgens is bekeken wat we kunnen doen en wat het gebied nodig heeft. Het waterschap heeft met u besproken waar de knelpunten zitten en wat kunnen we doen.

Hieruit zijn drie maatregelen naar voren gekomen: verbreding van de Vliegtuig d-tocht, plaatsen van een pomp in de Zuider d-tocht en het plaatsen van twee voorstuwers in de Johannes Posttocht en Hannie Schafttocht. De laatste twee (voortstuwers en pomp) zijn vooral bedoeld, zoals bij u bekend, om als er een periode van heftige regenval is en wateroverlast dreigt het water versneld af te voeren naar de Urkervaart.

De uitwerkingen van deze voorstellen heeft eind 2018 geleid tot een voorstel aan de Algemene Vergadering. Het plaatsen van de twee voorstuwers en pomp is een tijdelijke oplossing, dit heeft tot discussie geleid in de Algemene Vergadering omdat we beseffen dat dit tijdelijke en dure maatregelen zijn en niet alle problemen oplossen.

Uiteindelijk is de Algemene Vergadering akkoord gegaan onder 2 voorwaarden:

- *Voorwaarde 1: met deze maatregel om het risico op wateroverlast te verkleinen wordt er voor de komende 15 à 20 jaar tijd gekocht om ordentelijk in het gebiedsproces stap voor stap tot een oplossing te komen voor de verminderde drooglegging in dit gebied. Dit heeft geleid tot het gebiedsproces bodemdaling waar nu aan gewerkt wordt.*
- *Voorwaarde 2: is heel concreet, er wordt een investering gevraagd van twee miljoen. Gezien de kosten/baten verhouding heeft de Algemene Vergadering gezegd, dat dit akkoord is onder de voorwaarde dat er 50% subsidie toegepast wordt voor dit project, deze subsidie is toegekend. Verdere technische uitwerking is opgepakt en er is overlegd met agrariërs in dit gebied.*

Dit heeft geleid tot een projectvoorstel in het voorjaar van 2021. Hierop zijn een drietal bezwaren ingediend, deze bezwaren zijn beoordeeld door de bezwarencommissie en er is een advies gegeven aan het eind van 2021.

Voor het waterschap was dit reden om dit project opnieuw te bekijken. Vervolgens is gebleken dat de kosten inmiddels gestegen waren naar ruim 4 miljoen. In april 2022, na een second opinion, bleek dit bedrag zelfs ruim 5 miljoen te bedragen, dit is ver buiten het kader van de Algemene Vergadering.

De vraag is dan; wat bespaart dit aan kosten en wat vermijdt je met deze maatregel? Dus we zijn teruggegaan naar de basisvraag, waarom doen we dit; om het risico op wateroverlast door inundatie te verminderen. Destijds is berekend hoe groot dit risico is, we hebben dit opnieuw bekeken en er is een kansberekening gemaakt met de kennis van nu, over klimaatverandering en de stijging van voedsel- en gewasprijzen. Met deze gegevens is goed berekend wat het risico voor wateroverlast is in dit gebied. Deze kansberekening komt uit op anderhalf miljoen, dit is de te verwachten schade voor de komende periode. Dit bedrag geldt voor de komende periode van 15 tot 20 jaar. Dit bedrag is de schade die zou kunnen ontstaan als bij heftige regenval het water niet snel genoeg weg kan en er water uit het watersysteem op het land komt. In dit geval praat je over een bedrag van anderhalf miljoen.

Geluiden in het publiek geven aan dat dit bedrag eerder per jaar verwacht wordt door de agrariërs. Uit de zaal wordt gevraagd wie dit berekend heeft. Heemraad Boer geeft aan dat dit door de hydroloog van het waterschap berekend is.

U kunt begrijpen dat een investering van vijf miljoen waar een mogelijke schade van anderhalf miljoen tegenover staat niet doelmatig en niet efficiënt is. Toen is er gekeken naar mogelijkheden voor de financiering, deze mogelijkheden bleken helaas te beperkt. Met deze feiten is een voorgenomen besluit van het College van Dijkgraaf en Heemraden genomen om het project voortstuwars in te trekken. In maart 2023 willen we dit voorgenomen besluit voorleggen aan de Algemene Vergadering.

INSPRAAK BELANGENVERENIGING NOORDWEST SCHOKLAND

Toen we hier vanavond naar toe reden wisten we niet meer dan dat dit een slecht nieuws gesprek zou worden, wij vermoedden nattigheid dat moge duidelijk zijn. De opkomst uit het gebied laat zien dat dit zeer serieus genomen wordt in het gebied.

Ik ben Koen van Bohemen en ik spreek namens belangenvereniging Noordwest Schokland. Waarin 15 agrariërs zich hebben verenigd om samen de overlast die wij ervaren, al sinds 2008, van het water samen te lijf te gaan. Wij hebben hierin telkens gekozen om samenwerking te zoeken, met het waterschap en andere overheden. Dat we hier samen zitten laat zien dat deze aanpak onsuccesvol is geweest. Water staat tot aan de lippen en dus zullen wij helaas duidelijke woorden moeten spreken.

Ik neem u graag mee in de geschiedenis, ik wil beginnen met ontwerp van deze polder, alle waterwegen in deze polder zijn tot een getal ver achter de komma doorgerekend in het ontwerp van deze polder. Daarom zouden wij moeten kunnen rekenen op een fatsoenlijk watersysteem.

Twintig jaar geleden zijn de eerste tekenen en risico's van bodemdaling gesignaleerd. Tussen twintig jaar geleden en nu zijn er diverse aanpassingen geweest in watersystemen rondom dit gebied. Dit heeft geleid tot meer water afvoer via ons gebied. Hierin was het waterschap steeds een speler. Dit heeft geleid tot tevredenheid van de agrariërs in de andere gebieden. Zolang dit in ons gebied geen problemen geeft is dit oké. Vanaf 2008 kwam dit gebied in de problemen, de agrariërs zijn vol vertrouwen in een goede samenwerking met het waterschap. Helaas is de samenwerking met het waterschap niet tot tevredenheid, dit mondde uit tot een gebiedsproces tussen 2016 en 2018. De metingen die uitgevoerd zijn, zijn pas gedaan nadat de aanpassingen uitgevoerd waren, dit vinden de agrariërs zeer bijzonder. Praten is niet ons ding, toch hebben wij ons best gedaan om zoveel mogelijk bij te dragen aan het gebiedsproces. We hadden immers geen keus.

Voorjaar 2017 spant voor ons de kroon, na een periode van veel regen stonden een aantal van onze percelen letterlijk onder water. Dit heeft in de volgende jaren gevolgen gehad voor de kwaliteit van de producten van onze oogst. De uitkomsten van dit gebiedsproces waren schokkend. Er was een progressief probleem in het gebied; de bodemdaling, en daarnaast was één van de andere uitkomsten van dit proces dat op de lange termijn slechts één teelt rendabel zal zijn, dit zijn zonnepanelen. Dat heeft ons als agrariërs in het hart geraakt.

Toen kwam het waterschap kwam in beeld in positieve zin, het waterschap wilde helpen. Hier is positief op gereageerd. Er was perspectief op het toepassen van technische maatregelen, het probleem was dat er subsidie nodig was. Het wordt als bijzonder ervaren dat een overheid voor het uitvoeren van zijn taak subsidie nodig heeft. Nadat de subsidie toegekend is waren we blij dat de maatregelen genomen zouden worden.

Inmiddels zijn we 14 jaar verder, na de start van deze kwestie en is er geen vooruitgang. Alle perspectief die er was is weg en dan hebben wij niets. Dan moet er gekeken worden naar het afwaarderen van dit gebied, maar daar zitten wij niet op te wachten.

Het is nu pompen, het gesprek blijven aan gaan na deze bijeenkomst, of verzuipen. Ik deel het onbegrip dat verschillende overheden niet lukt om samen op te treden, verantwoordelijkheid te pakken en met ons op te treden/Refererend aan brief Gedeputeerde Staten aan het College van 18-11-2022. We komen hier niet om te praten over wat niet kan, maar over wat wel kan. Het mag niet gebeuren dat de landbouw in dit gebied niet door kan gaan.

GESTELDE VRAGEN TIJDENS DE INFORMATIEBIJENKOMST

Vraag: Heemraad Boer spreekt steeds over de investering, maar een investering heeft ook jaarkosten. Je geeft het bedrag in één keer uit, maar de kosten kun je afschrijven en over een aantal jaren uitschrijven. In dat geval kom je dichterbij de buurt van de jaarkosten van anderhalf miljoen.

Antwoord: Als ik het heb over de investering voor 15 tot 20 jaar, dan kun je die over die periode afschrijven. Reken hier nog de onderhoudskosten bij, dat zal de afschrijving een ton of 3 à 4 per jaar zijn. Maar hoe staat dit in verhouding tot de schade? Ik hoor u zeggen dat die anderhalf miljoen, u ziet meer kosten per jaar. De anderhalf miljoen is berekend over de gehele periode van 15 jaar, dit is niet de jaarlijkse schade. Ik krijg de indruk, mocht ik het mis hebben dan kunt u dat aangeven, dat er in het schadebedrag dat u in uw hoofd heeft meer zit. Het verschil heeft te maken met de drooglegging. De drooglegging is op een aantal plekken gering en daarmee de buffer om het op te vangen ook erg krap. Hoe je het ook wendt of keert dan valt dit niet onder de schade van inundatie. De berekening is gedaan op het inunderen van het land en niet op de te geringe drooglegging en tijdelijke peilverhogingen.

Opmerking: Het probleem is niet persé dat het land onder water komt te staan, maar dat het water niet weg wil. Dan duurt het te lang (2 à 3 dagen) voordat het water uit de grond is en de gewassen verrotten intussen. De sloten lopen dan net niet over, maar staan een stukje onder de rand. Om het water het gebied uit te krijgen hebben we de voortstuwers nodig. Dit moet meegenomen worden in de berekeningen, dan heb je een totaal plaatje. Dat water moet het gebied uit!

Antwoord: Ik begrijp uw problematiek en hoe u dit vanuit je eigen problematiek benaderd, dan krijg je de functie van een gemaal om continu te malen en het water weg te stuwen. Dat is niet het vertrekpunt geweest waarom we deze maatregelen genomen waren.

Opmerking: Het peil is prima, maar het duurt te lang, zo'n 3 dagen, voordat het water weg stroomt, dit is te lang en heeft gevolgen voor de gewassen. Dat moeten we zien te voorkomen. Daarom zitten we hier.

Antwoord: Dit is het gevolg van onvoldoende drooglegging. U zegt de functie van de voortstuwer, dat de afwatering sneller is. Maar daarmee gaat aan het peil niets veranderen.

Opmerking: De voortstuwers zijn bedoeld om het water dat lang in het gebied blijft sneller weg te krijgen, niet voor die ene klapper zoals in Tollebeek, en het gebied sneller droog te krijgen. Hiervoor zijn de voortstuwers ontwikkeld en bedacht en zo is dit aan ons doorgegeven.

Antwoord: U doet een duidelijk oproep, we gaan kijken hoe we dit mee kunnen nemen in de afweging die we aan het maken zijn.

Vraag: Gaat deze avond überhaupt iets veranderen aan uw advies?

Antwoord: We nemen de uitkomsten van deze avond mee in de overwegingen voor het vervolgproces en naar de AV. Meer kan ik daar niet op toezeggen, wij gaan kijken, zijn de genoemde punten op deze avond voldoende meegenomen in de kostenoverweging.

Opmerking: Het wordt apart gevonden dat met klimaatverandering en de hogere gewasprijzen leidt tot een lager schadebedrag van het waterschap. In uw eerste berekening konden de voortstuwers wel uit en in de tweede berekening kan dit niet meer.

Antwoord: De Algemene Vergadering is met de eerste berekening van een investering van twee miljoen akkoord gegaan met de voorwaarde dat er in dit bedrag 50% subsidie meegenomen is. In deze afspraak is de investering ten opzichte van het schadebedrag akkoord. Nu gebleken is dat het bedrag van de investering omhooggegaan, hebben we dit bedrag vergeleken met het te verwachten schadebedrag. Er komt een derde check op deze berekening op basis van wat hier vanavond is gezegd.

Opmerking: Ik wil dat het waterschap zich goed bewust is van het effect van dit verschil in 1 à 2 dagen dat het water langer blijft staan.

Opmerking: Volgens mij is de Urkervaart het probleem, het water moet daar veel sneller afgevoerd kunnen worden. Maar als je daar sneller gaat afvoeren dan gaat het imploderen. In hogere gebieden waar het water wordt vastgehouden merken wij dat de sloten 3 à 4 dagen vol staan. Dit doen jullie om het lage gebied te ontlasten, maar wij krijgen nu in het hoge gebied last van deze maatregelen. Dit geeft ook daar vernatting.

Antwoord: Er zijn diverse maatregelen gedaan in de omgeving om het water goed af te voeren. Daarnaast zijn er maatregelen genomen om het gebied minder te belasten, zoals de aanpassing in de afwatering vanaf Schokland, de andere kant op met het water. Dat kan ook voor de hoge afdeling het geval zijn maar dit kan beter worden bekeken en toegelicht door onze hydrologen. De hydrologen kijken altijd naar de situatie en de verschillende belangen. Dan zit je in een situatie waar het niet optimaal is en waar je afwegingen moet maken.

Vraag: In de algemene vergadering stelde een AV-lid de vraag: over het maken van een plan dat 3 ton aan kosten oplevert. Wilt u reflecteren hoe dat in verhouding staat tot een investering van 1 miljoen en daarna een aantal miljoen? Ik vind dat wel een verschil, dat werd net in de zaal wel duidelijk gemaakt dat er een verschil is tussen eenmalige kosten en een investering. Ik vind dat nogal een belangrijke, die investering van 5 miljoen nu om het gebied in ieder geval voor een x-aantal jaren te redden, te helpen of ergens in het midden. Ik denk daar waarschijnlijk iets anders over dan heemraad Boer en is benieuwd naar zijn mening hierover.

Antwoord: Als organisatie hebben we bepaalde verplichte taken die je als organisatie goed en effectief moet uitvoeren. Dit geldt op allerlei terreinen, daar maak je jaarlijkse kosten voor die je opneemt in een begroting. Dit is een maatregel waar je een inspanningsverplichting voor moet doen, hiervoor is een maatschappelijke kosten/baten analyse nodig omdat we met maatschappelijk geld werken. Hier moeten we effectief en verantwoord mee om gaan. U zult als ondernemer herkennen dat de kosten op moeten wegen tegen de baten. Is die niet passend dan doe je geen investering, of je gaat een andere oplossing zoeken, zo kijken we ook. De punten die zijn aangevoerd dat niet alles goed is meegenomen in de berekening, gaan we naar kijken. Maar uiteindelijk blijft het een afweging, de kosten en baten moeten in balans zijn.

Vraag: Waar heeft de inspanningsverplichting betrekking op, op dit project of op het peil en peilbesluit? Waar betalen wij anders onze waterschapslasten nog voor?

Antwoord: De inspanningsverplichting heeft betrekking op de wateroverlastnorm, de kans op inundatie, we constateren dat we die in dit gebied onvoldoende kunnen waarborgen. Van de drooglegging hebben we ook geconstateerd dat we met het streefpeil dat niet meer op een niveau kunnen brengen dat we in het hele gebied voldoende drooglegging kunnen garanderen. Dat komt uit de watertoets van 2011 en deze gaan we in 2024 opnieuw doen.

Vraag: Kan ik dan de conclusie trekken, en laat ik dat als vraag stellen, dat we sinds 2011 niet voldoet aan de gestelde normen?

Antwoord: Ja, en dat is ook aangegeven, dat we geen technische maatregelen kunnen nemen om aan die norm te voldoen. En dat we tijdelijke maatregelen zoals de voortstuwers en de andere twee wel nog in de portefeuille hadden om te doen, maar dat dit ook slechts een tijdelijke verlichtende maatregel was. Dit omdat we structureel hier geen technische oplossing kunnen bieden voor het gebrek aan drooglegging. En daarmee samenhangend ook de inundatienorm. Daarbij is ook verzoek aan de Provincie gedaan, hier moeten we samen aan de slag in een gebiedsproces, we moeten kijken wat een perspectiefvolle toekomst is voor dit gebied. Mooier is het niet, maar dat was de combinatie, enerzijds besef op lange termijn kunnen we hier niet meer de gewassen telen die zo graag telen en in het verleden konden telen. En op korte termijn kunnen we nog iets doen om de pijn te verlichten, voornemen om tijd te kopen om met elkaar stappen te zetten naar wat dan wel. Dat is de harde realiteit die wij ook niet mooier kunnen maken.

Vraag: We constateerden dat het niet goed ging, toen dat er te veel water vanuit Schokland bij ons in het gebied kwam. Jaren over moeten zeuren, hoe

zit dat daar, hoeveel water wordt er opgepompt? Het waterschap bleef volhouden dat dit goed ging en binnen de norm viel. Wat gebeurt er een tijdje geleden, de is sloot omgelegd omdat het niet goed ging. Je ziet dit fout gaan en je wordt behandeld alsof je gek bent. Jullie lossen een probleem niet op, maar je maakt eerst een probleem en dat los je op. Zo is het gebeurd. Inmiddels lijkt alles beter en hij is blij dat dit klaar is. Al jaren is niet eens duidelijk, tot op de dag van vandaag, hoeveel water er opgepompt wordt op Schokland. Dit blijft vaag, dus jullie weten het niet of je wil het niet delen.

Antwoord: Ik heb geen parate kennis over de exacte situatie en hierop kan dus niet reageren. Wat ik weet is dat er maatregelen genomen zijn om het water op Schokland de andere kant om te leiden.

Vraag: Het vertrouwen gaat helemaal weg en daarom zit dit ons zo hoog. Straks komt het volgende weer en je wordt met een kluitje in het riet gestuurd: 'laat de domme boeren maar verzuipen'.

Antwoord: Dit is zeker niet de houding. De echte problemen structureel oplossen, dat wat we hier allemaal willen, dat is technisch niet mogelijk voor de lange termijn. Technisch kan er voor 10 à 20 jaar een oplossing komen, maar daarna wordt het probleem voor onze kinderen veel groter. Daarom gaan we ook niet verder met peil verlagen. Dit is geen oplossing vanwege het veen in de ondergrond in grote delen van het gebied. Dit moet nog beter in kaart gebracht worden.

Opmerking: Veen verdwijnt komt niet door oxidatie maar door nitrificatie en dat is niet het geval bij ons. Ook bij peilverlaging komt het veen niet droog te liggen.

Antwoord: Daar heb ik geen kennis van, we gaan proberen dit antwoord mee te nemen in de beantwoording van de vragen.

Vraag: Ik vind het erg dat de voortstuwars niet doorgaan maar aan de andere kant, het had ook niet gehoeven. Als we de capaciteit van de Urkervaart vergroten, dat het makkelijker doorstroomt, van mijn part, verlaag dat peil met 10 cm. Dat kan al een oplossing kan zijn. Waarom wordt er zo star vastgehouden aan een peilbesluit? Dan heb je veel meer buffer. Dit is een goede oplossing. Probeer dit gewoon, dan heb je veel meer buffer.

Antwoord: Ik snap deze wens, maar er is een voortschrijdend inzicht om dit niet te doen. We zien in heel Nederland de gevolgen van steeds opnieuw het peil verlagen. We zien in heel Nederland de consequenties, er is veel inklinking. We kunnen zo niet doorgaan. Gevolg is dat je probleem alleen maar groter wordt. Afhankelijk van je bodemgesteldheid, als hier veen in zit en komt er lucht bij gaat het oxideren en zakt de bodem sneller. Na enkele jaren heb je hetzelfde probleem, er is dan dezelfde drooglegging of zelfs nog minder. We zijn aan het organiseren om het hele gebied per kavel in kaart te brengen, wat is de ondergrond. Dat project gaat starten. We kunnen vervolgens een analyse maken. Dit is een van de onderdelen van het gebiedsproces.

Vraag: U spreekt over polders in heel Nederland, dit is grotendeels veenweidegebied, dit is geen veenweidegebied. Onze grond reageert heel anders, dus de ervaring is niet op ons van toepassing. Wij denken dat je best kunt onderbemalen hier.

Antwoord: We gaan dit onderzoeken. Dit is een onderdeel van een studie die we willen doen in dit gebied. Juist in het kader van het gebiedsproces zodat je op gebiedsniveau kunt onderbouwen of dat wat u zegt waar is of niet.

Vraag: Ik heb het idee dat het peil van de Urkervaart de laatste 20 jaar omhoog is gegaan. Het is lastig om vanuit Karel Doormanweg af te wateren. Er is de laatste jaren ook veel bebouwing bij gekomen in Emmeloord, dit heeft gevolgen voor afwatering en daarop kunt u inspelen in de Urkervaart.

Antwoord: Dit punt nemen we mee, we monitoren de waterstanden en kunnen terugkijken of u hierin een punt heeft.

Opmerking: Ik vind het zorgelijk dat er gerekend wordt met het gebied dat last heeft hiervan, volgens hem is dit gebied veel groter. U rekent de

kosten van schade ontstaan aan gewassen waarvoor waterschap verantwoordelijk is. Voor een boer is de schade veel groter in het voor- en najaar, dat kan iedereen beredeneren behalve het waterschap.

Antwoord: We gaan kijken of de berekening van de schades correct is zoals al is toegezegd. De nieuwe berekening zou voor februari 2023 gereed moeten zijn, daar zullen we ons uiterste best voor doen. Anders wordt het besluit over de verkiezingen heen getild.

Vraag: In ons gebied: het water eruit moet en dat gebeurt niet en dat gaat niet lukken. Wij betalen waterschapsbelasting en we willen hier iets voor terugzien. Terwijl we steeds meer water op het land zien. We voelen ons voor het verlenen van een blauwe dienst. Hoe wordt daarover gedacht? Op de korte termijn is dit een oplossing, gaat onze voorkeur absoluut niet naar uit.

Antwoord: Dat is een creatieve oplossing. Maar laten we duidelijk zijn, wij hebben in het gebiedsproces gekeken naar wat kan er wel in het gebied en welke diensten kunnen we leveren.

Opmerking: Er is met het vorige gebiedsproces niets gedaan. We gaan nu jaren later opnieuw een gebiedsproces in. Wie gaat ons zeggen dat er nu wel iets met de conclusies gedaan wordt.

Antwoord: Ik begrijp dat gevoel. We praten al zo lang en er gebeurt niks. Natuurlijk zou hij ook graag met concrete voorstellen komen. Over de voorstuwvers hebben we de aspecten besproken en wat we hiermee kunnen doen in het vervolgproces. Het gebiedsproces is afgerond en met de conclusies is te weinig gedaan volgens u. Ik kan dit niet helemaal bepalen, omdat dit ook meegenomen wordt in het huidige gebiedsproces.

We zijn intensief betrokken om stappen te gaan zetten die het gebied gaan helpen. Daarom is het in kaart brengen van de ondergrond per kavel van belang. Gezamenlijk met u en andere overheden pakken we dit op en kunnen we in gesprek wat de beste oplossing kan zijn. We werken hieraan met verschillende overheden en daarin heeft ieder zijn rol. Ik snap uw dilemma maar kan uw gevoel hierover niet zomaar wegnemen.

Opmerking: Sinds 1998 is bekend dat dit een kwetsbaar gebied is, waarom is toch besloten extra water toe te laten, dit is wanbeleid?

Vraag: Er is 2 miljoen beschikbaar, vanuit de AV en subsidie. Waar is dit geld nu?

Antwoord: Dit geld hangt vast aan het project. Als het project niet doorgaat is het geld weg. De subsidie hangt ook aan het project. Zuider d-tocht hangt ook aan het project, als het project Voortstuwvers ingetrokken wordt dan gaan we hiervoor een nieuw voorstel maken. Vliegtuig d-tocht verbreden is vanwege veen ondergrond niet mogelijk. Peil is hier afgelopen anderhalf jaar gemonitord en hier gaan we een conclusie uit trekken.

Vraag: Als het waterschap overtuigd is van de anderhalf miljoen, staan ze dan garant wanneer de schade hoger is?

Antwoord: We gaan zeker serieus kijken naar de schades. Elke aanvraag wordt apart beoordeeld. We hebben geleerd uit de Leemtocht, we gaan dit nu goed oppakken.

Opmerking: Er is een hardnekkig verschil van mening over wanneer je als agrariër schade hebt. Je hebt niet alleen schade als het water op het land staat. Als de aardappelruggen in het water staan heb je al schade.

Antwoord: Het gaat om schade die te maken heeft met de streefpeilen met marge. Er is nu geen verlaging van de norm voor schade aan de orde.

Opmerking: U kijkt puur naar schade te declareren bij het waterschap en niet naar maatschappelijk schade. Leven we niet in een maatschappij met voedselschaarste en moeten we hiervoor staan als vraag voor Provincie?

Antwoord: Ik refereer aan waar kunt u ZZL voor aansprakelijk stellen. Het aspect van water te lang in systeem waardoor schade ontstaat nemen we mee in berekening.

Vraag: Hoe wordt er gecommuniceerd over de uitkomsten van de nieuwe berekeningen?

Antwoord: Het lijkt me goed om enkele betrokkenen hierbij te betrekken. Met de ingeleverde emailadressen kunnen we u bereiken. We bekijken in overleg met de organisatie hoe we dit zo goed mogelijk gaan analyseren. Samen met u en uw kennis van dit gebied. Ik stel voor om samen met de hydrologen en drie aanwezigen te kijken naar de problemen over het water dat te lang op het land blijft staan en niet snel afgevoerd wordt. We gaan dit analyseren en de berekening aanscherpen als dit nodig is.

Deze berekening is essentieel in de hele besluitvorming. Dat betekent dat als het lukt om dit voor februari 2023 af te ronden, dan kan dit meegenomen worden in de opiniërend bespreking van de Algemene Vergadering in februari 2023. Als dit niet lukt dan zullen we het proces van de besluitvorming opschuiven in de tijd.

Vraag: Is er een ander plan / is er iets anders wat een tijdelijke of kleine bijdrage kan leveren?

Antwoord: Er is natuurlijk gekeken naar alternatieven nadat de conclusie kwam dat het project te duur werd. Toen hebben we gekeken zijn er andere opties, mogelijkheden. Ik neem u mee in de gedachten; bijvoorbeeld het inzetten van vijzels voor afvoer van water naar Urkervaart, dan moet je het eerst het water tegenhouden maar een permanente dam is geen optie want dan kan het water niet weg, voordat het weet kom je toch uit op een voortstuwer.

Opmerking: Het voorbeeld ligt er. Er is een dam aan Urkervaart aangelegd, breed genoeg voor mobiele pompen, bij hoog water is deze dam afsluitbaar en dan draaien de vijzels en vervolgens doet het gemaal z'n werk. Hierdoor gaat het water niet van de Urkervaart het gebied in.

Antwoord: We kunnen dit nog een keer opnieuw bekijken.

REFLECTIE VAN HEEMRAAD BOER OP DE AVOND

Heemraad Boer: *Ik wil geen herhaling van zetten. U bent hier gekomen met frustratie en de verwachting van slecht nieuws. U gaat waarschijnlijk sceptisch naar huis, dat besef is er bij ons en dat is de realiteit. Ik heb getracht naar u te luisteren en dit geprobeerd te vertalen naar te zetten stappen. We hopen hiermee toch een klein ministapje te zetten in het vertrouwen richting het waterschap. Dit is ook een dilemma voor ons en we weten dat we niet alles kunnen in dit gebied. We proberen met elkaar toch zo goed mogelijk alles af te wegen. We doen nu een ultieme poging om de ingeschatte kosten goed in kaart te brengen.*

BIJLAGE 1 – NA AFLOOP INGELEVERDE VRAGEN

Onderstaand zijn alle vragen letterlijk overgenomen zoals deze zijn ingeleverd op de informatieavond. De stellers van de vragen hebben tevens persoonlijk bericht gekregen.

Vraag: Kan het hydrologisch rapport openbaar waarin de 1,5 miljoen schade is berekend?

Antwoord: Er is geen rapportage (op)gemaakt van de berekeningen.

Opmerking: Alle adviseurs krijgen geld, geef 3 boeren ook een nette vergoeding.

Antwoord: Het waterschap ziet geen aanleiding om een vergoeding uit te keren aan agrariërs die zich vrijwillig hebben aangemeld om mee te kijken naar de aanvullende berekening.

Opmerking: Als doorlooptijd sneller was waren de kosten ook lager geweest.

Antwoord: De kosten waren hoe dan ook gestegen, de inflatie was hoger dan destijds voorzien.

Vraag: Hoe de gereserveerde 1 miljoen in te zetten voor gebied als voortstuwers niet doorgaan?

Antwoord: Of het gereserveerde bedrag wordt ingezet voor het gebied is aan de Algemene Vergadering. Op dit moment is daar niets over te zeggen.

Vraag: Graag zou ik willen weten hoeveel kuub water een sloot waarop alle drainage uitkomt van een kavel van 24ha per uur moet afvoeren bij een bui van bijv. 10mm, bij verzadigde grond.

Antwoord: De kavelsloten (en de rest van het watersysteem) zijn ontworpen op een afvoer van circa 13 mm/dag. Bij een oppervlak van 24 ha betekent dit een afvoer van 130 m³/uur. Als er 10 mm water valt op 24 ha verzadigde grond moet al dit water uiteindelijk worden afgevoerd. Dit is 2400 m³ water. De benodigde afvoer capaciteit is dan afhankelijk van de duur van de bui en de drainagecapaciteit. Als de neerslag gespreid over 24 uur valt vraagt dit een afvoer van 100 m³ per uur. Als de neerslag in een uur valt 2400 m³ per uur. Het watersysteem is er echter niet op ontworpen om een bui van 10 mm in één uur direct af te voeren. Een dergelijke bui leidt altijd tijdelijk tot peilstijgingen.

Vergelijking debiet

Vraag: Geef voor de relevante sloten, tochten en kanalen, inclusief duikers en eventuele andere stroombeperkende factoren, aan wat het ontwerpdebiet was in ~1950 toen de polder is aangelegd?

Vraag: Idem voor vandaag de dag?

Vraag: Geef aan hoeveel debiet er in ~1950 in relevante sloten, tochten en kanalen zou zijn in een natte periode (grondwaterstand hoogst toelaatbaar) na een regenbui van 60mm, uitgaande van de toenmalige pompcapaciteit bij de gemalen?

Vraag: Idem voor vandaag de dag?

Antwoord: Het watersysteem is bij de aanleg ontworpen op een afvoer van circa 13 mm/dag. Inmiddels hebben de gemalen een grotere capaciteit. Dit wil niet zeggen dat het hele watersysteem hier ook op is aangepast. De ontwerpafvoer van de watergangen is afhankelijk van het oppervlak van het hierop afwaterende gebied.

Vraag: Geef aan welke aanpassingen en/of activiteiten, die tussen het ontwerp van de polder en vandaag de dag zijn uitgevoerd, mogelijk zouden kunnen zorgen voor een hogere belasting van het gebied wat betreft water dat dient te worden afgevoerd door de tochten en kanalen in het gebied?

Antwoord: Door bodemdaling neemt de kans op overlast door hoge grondwaterstanden en/of inundatie van kavels toe. Daarbij valt er door klimaatverandering meer neerslag en neemt de kans op veel neerslag in korte tijd toe. Specifiek in het bodemdalingsgebied ten zuidwesten van Emmeloord verliep de afwatering van de hydrologische zone enige tijd via de Vliegtuig-d-tocht. Inmiddels is dit aangepast. Daarnaast zijn er in de loop van de tijd een aantal wijzigingen in het watersysteem doorgevoerd. Hierdoor is het afwaterend oppervlak op het gebied in de loop van de tijd toegenomen.

Plicht en daad

Vraag: Leg aub uit waarom een opdracht die in 2018 door de AV goedgekeurd is en waar binnen het waterschap een project, inclusief projectteam, voor opgezet is, tot op heden amper tot concrete actie in het gebied heeft geleid?

Antwoord: Het proces om met betrokkenen te komen tot overeenstemming over de uitvoering van de maatwerk maatregelen heeft veel tijd gekost.

Vraag: Wanneer is een gebied volgens U afdoende ontwaterd? Deze vraag in het algemeen en toegespitst op land met als bestemming hoogwaardige agrarische productie.

Antwoord: Over het algemeen wordt een drooglegging van 1,2 meter als optimaal gezien voor gebieden met hoogwaardige landbouw.

Vraag: Geeft U, met in achtneming van uw antwoord op de vorige vraag, alstublieft aan waarom de agrariërs uit het gebied nog steeds hun waterschapslasten, waarin hun areaal wordt aangeslagen als hoogwaardige landbouwgrond, zouden moeten voldoen.

Antwoord: U wordt niet aangeslagen voor hoogwaardige landbouwgrond maar als categorie ongebouwd.

Vraag: Legt U alstublieft uit waarom U ondanks de, naar ons idee duidelijke, inhoud van de brief van de Gedeputeerde Staten dd. 18-11-2022 nog steeds voornemens bent om de voorgestelde maatregelen in te trekken.

Antwoord: Het waterschap heeft een inspanningsverplichting. Daarbij dient het waterschap zelf een afweging te maken op basis van een maatschappelijke kostenbatenanalyse. Dat is vertaald in kaders die de AV heeft vastgesteld. Het blijkt niet mogelijk om de maatregelen binnen de gestelde kaders van de Algemene Vergadering uit te voeren.

Vergelijkbare situaties

Vraag: Geeft U alstublieft aan welke lessen U heeft geleerd uit de catastrofe die in 2003 in de omgeving Kraggenburg heeft plaatsgevonden en hoe U gaat voorkomen dat het probleem in ons gebied straks ook 20 jaar of langer speelt?

Antwoord: Het voorval waar u naar verwijst is een hele andere dan de situatie in het bodemdalingsgebied ten zuidwesten van Emmeloord. We hebben geleerd om bij calamiteiten met elkaar in overleg te gaan om te trachten juridische procedures te beperken.

Vraag: Geeft U alstublieft aan hoe het kan dat er zo ingrijpende actie kan worden genomen, wat betreft waterbeheer, op Schokland en waarom dit niet kan in ons gebied?

Vraag: Geeft U alstublieft aan waarom het wél mogelijk is om de grondwaterstand aan te passen als gebieden natuur zijn of worden en leg uit waarom dit niet kan in ons gebied

Antwoord: Rond Schokland zijn waterhuishoudkundige maatregelen getroffen om archeologische waarden te beschermen. Onder andere met het oog op toekomstbestendigheid is het realiseren van peilverlaging ongewenst (versnelde bodemdaling). Voor peilverhoging geldt dit bezwaar niet. Belangrijkste voorwaarde voor peilverhoging is dat het waterhuishoudkundig inpasbaar is. In het gebiedsproces bodemdaling wordt de mogelijkheid voor peilverlaging onderzocht.

Vraag: Geeft U alstublieft aan waarom het wél mogelijk was de verschillende aanpassingen, waardoor er meer water afgevoerd moet worden via ons gebied, uit te voeren en waarom een oplossing voor ons gebied, terwijl de problemen uit die andere gebieden met de acties uit het verleden (deels)verschoven zijn naar ons gebied, niet mogelijk is.

Antwoord: Voortschrijdende bodemdaling en klimaatverandering vragen aanpassingen in het watersysteem. Iedere keer maken wij hiervoor een integrale afweging. Voor het gebied ten zuidwesten van Emmeloord is eerder geconstateerd dat het waterschap de gewenste drooglegging op termijn niet kan faciliteren. Daarom is in 2014, bij de actualisatie van het beleid over wateroverlast, de beleidslijn 'optimaliseren en transformeren' geïntroduceerd. In het kader van optimaliseren is gezocht naar mogelijkheden voor

optimalisatie van het watersysteem om tijd te creëren voor wijziging van het grondgebruik (transformatie).

Voortstuwers

Vraag: Geeft U alstublieft aan hoe het mogelijk heeft kunnen zijn dat de door U voorgestelde maatregelen bij een aantal agrariërs, die nota bene zelf betrokken waren bij het proces, een zodanig probleem zouden gaan creëren dat zij zich, bewust zijnde van de impact hiervan, genoodzaakt zagen om bezwaar aan te tekenen.

Antwoord: Helaas zijn wij met enkele betrokken agrariërs niet tot overeenstemming gekomen.

Toekomst

Vraag: Hoe ziet U de toekomst van het gebied voor U zonder dat de voorgestelde technische maatregelen uitgevoerd worden? Neem in uw antwoord aub de voornamelijk hoogwaardige agrarische bestemming op het gebied in acht.

Antwoord: Voor bodemdalingsgebieden ligt de toekomst in transformatie van het grondgebruik. De provincie heeft hiervoor een gebiedsproces opgestart waarin het waterschap meewerkt vanuit zijn taak als waterbeheerder. Het niet kunnen realiseren van de voortstuwers onderstreept de urgentie van stappen in het proces van transformatie. Dit wordt besproken met de andere partijen in het gebiedsproces.

Vraag: Hoe kunnen wij, als bewoner en/of ondernemer uit het gebied, het waterschap als serieuze partner zien in enige toekomstige overleggen en/of projecten nadat er in 14 jaar aankaarten van onze problemen en hierover vergaderen zonder enige financiële compensatie weinig tot geen concrete acties zijn uitgevoerd in het gebied en we met deze vergadering weer terug bij af zijn?

Antwoord: We betreuren het dat het niet mogelijk blijkt om de voortstuwers binnen de gestelde kaders uit te voeren.

Vraag: Waar claimen wij als ondernemers, na 14 jaar lang alles gedaan te hebben dat redelijkerwijs in onze mogelijkheden lag om bij te dragen aan de oplossing voor een probleem dat wij niet zelf gecreëerd hebben en waarvoor juist het waterschap in het leven is geroepen, onze:

- A. Onkosten
- B. Tijd
- C. Schade

Antwoord: Het is onjuist om te stellen dat het waterschap in het leven is geroepen om het probleem van bodemdaling of de gevolgen van bodemdaling op te lossen. Het waterschap ziet geen aanleiding voor vergoeding van onkosten, tijd en/of schade.

Algemeen

Vraag: Hoe kan het zo zijn dat de provincie en het waterschap, samen verantwoordelijk voor het gebied en specifiek water-gerelateerde aangelegenheden in het gebied, in deze kwestie niet als één overheid hebben opgetreden om het project voortstuwers tot een goed einde te brengen of om ten minste te zorgen voor enig perspectief in het gebied?

Antwoord: provincie, waterschap, LTO-Noord en de gemeente Noordoostpolder werken gezamenlijk in het gebiedsproces om te komen tot perspectief voor het gebied.

Vraag: Welk perspectief rest de bewoners en ondernemers in het gebied na het door U voorgestelde terugdraaien van het besluit tot uitvoeren van het project voortstuwers?

Antwoord: Voor bodemdalingsgebieden ligt de toekomst in transformatie van het grondgebruik. De provincie heeft hiervoor een gebiedsproces opgestart waarin het waterschap meewerkt vanuit zijn taak als waterbeheerder.

Vraag: Sinds wanneer voorzag U dat het project Voortstuwers financieel (inclusief POP3-subsidie) niet haalbaar was, wanneer heeft U dit intern gecommuniceerd naar de provincie en waarom heeft U hierover op de

bijeenkomst van de Statencommissie Ruimte, Natuur en Duurzaamheid op 7 september jl. niet expliciet gecommuniceerd?

Vraag: Hoe kan het zo zijn dat in de Statencommissie Ruimte, Natuur en Duurzaamheid op 7 september jl. nog uitgebreid gesproken is over de voorgenomen technische maatregelen, door het waterschap nota bene, terwijl U in uw uitnodigingsbrief voor deze avond, dd.7-11-2022 dus exact 2 maand na de commissiebijeenkomst, aangeeft dat U voornemens bent de maatregelen in te trekken?

Antwoord: Op de door u benoemde datum was er nog geen besluit genomen en was dus niet bekend dat het voornemen is de maatregelen in te trekken. Het informeren van de Statencommissie is bovendien een verantwoordelijkheid die bij de provincie ligt. Het waterschap heeft de provincie wel geïnformeerd.

Vraag: Vervolg op voorgaande vraag: Heeft u de genoemde Statencommissie reeds geïnformeerd over uw voornemen en/of heeft U de Statencommissie meegenomen in het vormen van uw besluit tot het willen intrekken van de maatregelen?

Antwoord: de Statencommissie is niet door het waterschap geïnformeerd.

Vraag: Hoe ziet de door U genoemde kosten/baten analyse, op basis waarvan U aangeeft voornemens te zijn de voorgestelde maatregelen in te trekken, eruit, zowel in 2018/2019 en de vernieuwde versie uit 2022? Ter verduidelijking: Welke posten zijn als kosten en baten meegenomen? Hoe zijn deze posten gekwantificeerd? Wat is de uitkomst onder de streep als de balans compleet ingevuld is?

Antwoord: We verwijzen voor dit antwoord naar de gespreksnotulen van de informatiebijeenkomst.

Vraag: In relatie tot bovenstaande vraag: Maakt U aub ook eens een kosten/baten analyse voor de situatie waarin het gebied een onderbemalingsgebied wordt en presenteert U deze aub.

Antwoord: Onderbemaling is ongewenst omdat dit de bodemdaling in gebieden met veen in de ondergrond versnelt. Daarom is dit niet verder uitgewerkt.

Vraag: Hoe ziet U het voorgenomen intrekken van de maatregelen in relatie tot het afwaarderen van het gebied? Hoe kijkt de provincie aan tegen dit voornemen en de gevolgen hiervan?

Antwoord: Wanneer er sprake is van functieverandering van het gebied ligt dat op de weg van de provincie en de gemeente.

Vraag: Geeft U alstublieft aan of het zonder de technische maatregelen nog steeds mogelijk en realistisch haalbaar is om voor een adequate drooglegging in het gebied te zorgen, ten minste in acht nemende het geldende peilbesluit en de verschillende bestemmingen in het gebied?

Antwoord: Door voortschrijdende bodemdaling neemt de drooglegging in het gebied steeds verder af. In 2018 is al geconstateerd dat het waterschap de gewenste drooglegging op termijn niet kan faciliteren.